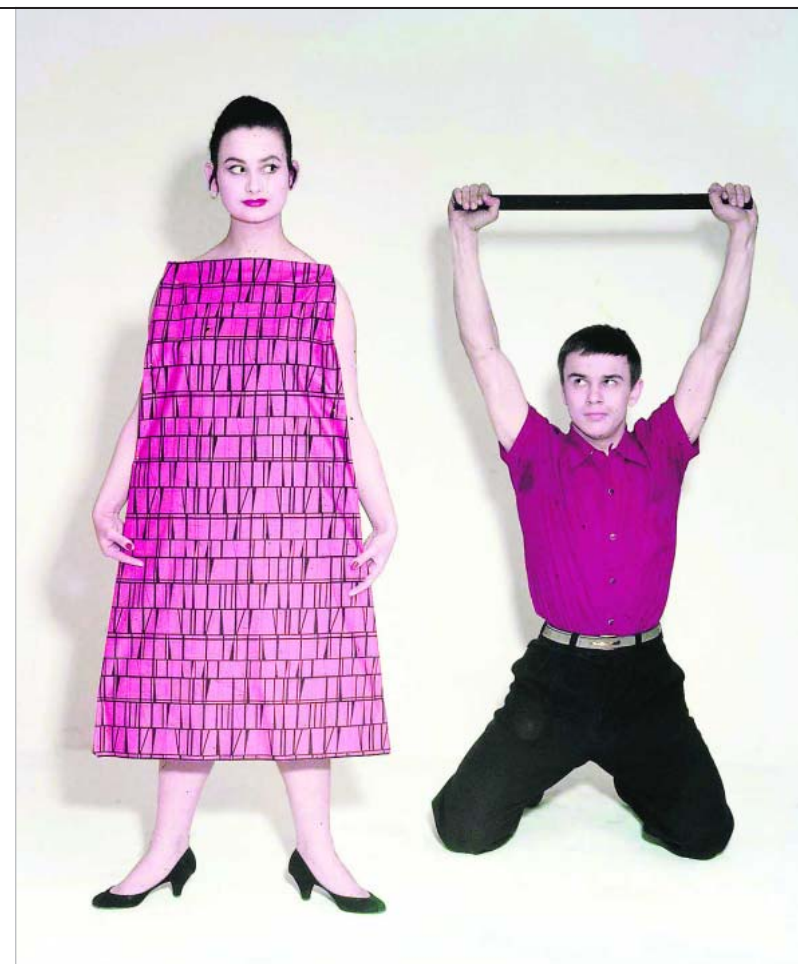

Aho & Soldanin kuvissa on usein auto modernin elämän symbolina. Auto on mukana myös Lapin maisemakuvassa.

Claire Aho: Puuvillarapsodia, 1960.

Claire Aho: Pirkko Mannola, 1958.

Matkoja entiseen Suomeen

Aho & Soldan aloittivat Suomi-brändin rakentamisen, Claire Aho kuvasi muodin ja mainosten makeaa maailmaa.

Anu Uimonen HS

KIRJAILIJA Juhani Ahon syntymän 150-vuotisjuhla nostaa kolmen näyttelyn voimin esiin kirjailijan taitavat valokuvat jälkeläiset.

Helsingin taidehallissa on esillä Juhani Ahon pojantyttären **Claire Ahon** muoti- ja mainoskuvia 1950- ja 60-luvuilta. Ateneumissa avautuu tänään Juhani Ahon poikien **Heikki Ahon** ja **Björn Soldanin** valokuvia ja elokuvia 1930- ja 40-luvuilta. Aho & Soldanin 1930-luvun Helsinki-kuvia nähdään kesäkuussa Virka-galleriassa.

SOTA ON suuri jakolinja, jonka eri puolille näyttelyt asettuvat. Sen molemmin puolin tarjolla on ainoastaan nostalgialla ja menneen ajan lumoa.

Ateneumin *Suomi kutsuu* -näyttelyssä kuljetaan halki Suomen ja esitellään mustavalkoisin kuvin työtä ja kansaa, luontoa ja kaupunkia. Taidehallin värikäessä *Tyylin aika* -näyttelyssä eletään kepeämpää aikaa, jolloin on varaa uudenlaisiin unelmiin ja nautintoihin.

Vaikka Suomi näissä näyttelyissä näyttää-

Aho & Soldan kuvasi paljon matkailuaiheita.

tyy kuin kahtena eri maana, sekä Aho & Soldan että Claire Aho antavat kuvan modernista maasta. Se näkyy sekä aiheiden valinnassa että valokuvauksen modernin kielen hallinnassa.

HEIKKI AHO ja Björn Soldan perustivat yhteisen Aho & Soldan -yhtiön 1925. He kiersivät valo- ja elokuvakameroineen ympäri Suomea ja kuvasivat maata teollisuuden, matkailualan ja puolustusvoimien tilauksesta.

Kuraattori **Tuula Karjalainen** on antanut näyttelyn nimeksi *Suomi kutsuu* samannimisen Aho & Soldan -elokuvan mukaan. Tai oikeastaan sen nimisiä elokuvia on kolme.

"Ensimmäinen versio valmistui 1932, se katsoo vielä historiaan. Toinen versio 1936 pyrkii tietoisesti irti kaskisavun kansa-imagosta ja esittelee Suomen modernina maana", Karjalainen kuvailee.

Lopulliseen versioon 1940 liitettiin mukaan talvisodan kuvia.

"Dramaattinen leikkaus onnellisesta 1930-luvusta sotaan antoi elokuvan nimelle uuden merkityksen", Karjalainen sanoo. "Jos Suomi aikaisemmin kutsui matkailijoita, nyt tarkoitus oli saada apua sotaan käyvään maahan."

AHO & SOLDANIN tuotanto voidaan nähdä modernin Suomen brändin rakentamisen alkuna. Elokuvat, valokuvat ja kirjat esittelevät uudenäikaista teollisuutta, dynaamisia kaupunkia, upeaa luontoa. Kuvat levisivät myös aikakauslehdissä ja matkailumainoksissa. Elokuvia lähetti maailmalle ulkoministeriö.

Veljekset toimivat myös aikansa taidevalokuvauspiireissä, joissa keskusteltiin valokuvasta uudesta kielestä. Aho ja Soldan olivat A- ja S-kirjain viiden valokuvaajan ABISS-ryhmässä, jonka muut kirjaimet tulivat ryhmän jäsenten **Hans Brücknerin**, **Heinrich Ifflandin** ja **Vilho Setälän** sukunimien alkukirjaimista. Ryhmä järjesti vain yhden näyttelyn 1930, mutta se herätti suurta huomiota.

Taidekuvan kokeellinen henki näkyy myös Aho & Soldanin dokumenttituotannossa. Maailmaa katsottiin ylhäältä ja alhaalta tai muista oudoista perspektiiveistä, kuvat rajattiin rohkeasti, sommittelu oli dynaamista. Koneet ja autot nähtiin uljaina.

Ateneumin näyttelyssä valokuvat, elokuvat ja kuvateokset ovat kaikki samanarvoisina esillä. Alkuperäiset pienet vedokset rinnastu-

vat jättsuuriin uusiin kopioihin. Näyttelyarkkitehtuurista vastaa **Marjaana Kinnermä**.

HYPPÄYS Ateneumin kuvista Taidehalliin ei ole ajallisesti pitkä, mutta maailma on toinen.

Claire Ahon *Tyylin aika* -näyttely tarjoaa muotia, mainoksia ja aikakauslehtien kansikuvia vuosilta 1950-67.

Muotia hallitsivat vielä salonkiluomukset, mutta reipas marihenki oli jo tulossa. Koteihin kaupattiin radioita, jääkaappeja ja matkakirjoituskoneita. **Lenita Airisto** ja **Pirkko Mannola** esiintyivät ensi kertaa kansikuvis-

Uusi nuorisokulttuuri alkaa näkyä Jaffamainoksessa, jossa surinasussu ja pärinäpöika poseeraavat farkuissa Vespan kanssa. Komeassa jääkaapissa on kokonainen rivi Coca-Cola-pulloja.

Figura-liiveistä kertova kuvasarja näyttää uusien liivien olevan niin mukavat, että niissä voi jopa voimistella.

Sota on suuri jakolinja, jonka eri puolille näyttelyt asettuvat.

CLAIRE AHO näyttelystä voi lukea monia muutoksia naisen roolissa ja asemassa. Koneistettu keittiö antaa lisää vapaa-aikaa perheenäidille. Modernit väljät vaatteet vapauttavat ampujatyöväen vaatimuksesta. Valokuvamallit nousivat tunnetuiksi julkiksiksi.

Taidehallin näyttelyt ovat koonneet professori **Merja Salo**, Taidehallin johtaja **Taru Tappola** ja Claire Ahon poika **Jussi Brofeldt**. He kävivät läpi yli 10 000 vanhaa diaa.

Aikanaan lehtien kansissa ja mainoksissa nähdyt kuvat ovat nyt esillä upeina isoina vedoksina. Haalistuneet originaalikuvat on restauroitu, pastellisävyyneen värimaailma muistuttaa menneestä ajasta.

Claire Aho: Tyylin aika, muotia, mainoksia ja kansikuvia 1950-67 7. 8. saakka Helsingin taidehallissa (Nervanderinkatu 3), ti-pe 11-18, ke 11-20, la-su 11-17.

Aho & Soldan: Suomi kutsuu 4. 9. saakka Ateneumissa (Kaivokatu 2), ti-pe 10-18, ke-10-20, la-su 11-17.

Aho & Soldan: Kaupunkilaiselämää, näkymiä 1930-luvun Helsinkiin 1. 6.-4. 9. Virka-galleriassa (Pohjoisesplanadi 11-13).

TAUSTA

Taiteellinen perhe piti yhtä

KIRJAILIJA Juhani Ahon (1861-1921) ja taiteilija **Venny Soldan-Brofeldtin** (1863-1945) taiteilijaelämä on ollut kirjojen ja televisiosarjankin aiheena. Oman värinsä siihen toi Juhani Ahon suhde Vennyn sisareen **Tilly Soldaniin** (1873-1931).

Tässä boheemissa ilmapiirissä kasvoivat Juhani Ahon ja Vennyn pojat Heikki ja Antti yhdessä Juhani Ahon ja Tillyn pojan Björnin kanssa.

Serkukset ja velipuolet **Heikki Aho** (1895-1961) ja **Björn Soldan** (1902-1953) perustivat 1925 yhdessä Aho & Soldan -yhtiön, jonka tuotantoa olivat yli 300 dokumenttielokuvaa, tuhannet valokuvat ja lukuisat kuvateokset.

Sekä Aho että Soldan olivat opiskelleet valokuvasta 1920-luvulla Saksassa, joten he olivat hyvin perillä ajan uusimmista virtauksista niin taiteessa kuin tekniikassa.

HEIKKI AHO ja hänen liettualais-syntyisen **Dinah**-vaimonsa tytär Claire (s. 1925) kasvoi kuvien keskellä. Heikki-isä antoi tyttärelle kameran käteen jo lapsena, ja Venny-isoäiti opetti sommittelua ja rajaamista.

Claire Aho aloitti ammattikuvavaajana Aho & Soldanilla 1940-luvulla, ja hänestä tuli isänsä yhtiökumppani, kun Björn Soldan muutti 1945 Englantiin. Claire Aho kehitti erityisesti värikuvatekniikkaa ja teki myös dokumenttielokuvia.

Aho & Soldanin toiminta loppui 1961 Heikki Aho kuolemaan. Claire Aho jatkoi monipuolista valokuvaajan uraansa, kunnes muutti 1974 Tukholmaan.

Anu Uimonen

HEIKKI AHO

Lapset ahtautuivat Heikki Ahon omistamaan autoon vuonna 1937. Lasten nimet ja tarkka kuvauspaikka eivät ole tiedossa.

Tunnista kuvasta

HS pyytää lukijoiden apua valokuvien henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien tunnistamisessa.

Erkki Kylmänen HS

HELSINGIN Sanomat julkaisee **Juhani Ahon** juhluvuoden kunniaksi verkkosivuillaan kymmenen Ahon poikien **Heikki Ahon** ja **Björn Soldanin** ottamaa valokuvaa.

Tunnista kuvasta -sarjassa julkaistaan yksi valokuva viikossa. Sarja täydentyy aina perjantaisin. Jokaiseen kuvaan liittyy pieni tarina, mutta läheskään kaikkea kuvista ei tiedetä.

Pyydämmekin apua teiltä arvoisat lukijat: jos tunnistatte kuvissa näkyviä henkilöitä, tapahtumia ja

paikkoja tai haluatte muuten kommentoida kuvia tai kertoa niiden herättämiä muistoja, niin käykää katsomassa kuvat osoitteessa hs.fi/kulttuuri ja osallistukaa keskusteluun.

SARJAN ensimmäisen kuvan on ottanut Heikki Aho Lapin matkallaan tieltä vuonna 1937.

"Isä teki elokuvan Fordille, ja kuvassa näkyvä auto oli osa hänen saamaansa palkkiota. Isä lahjoitti auton minulle, kun täyten kahdeksantoista, ja minä ajoin sillä 1960-luvulle asti", Heikki Ahon tytär **Claire Aho** muistelee.

"Kuva on otettu tunturissa. Autossa olevat lapset ovat seudulla asuneita koltia, mutta tunturin nimestä ei tiedetä."

Tunnista kuvasta -sarja alkaa osoitteessa hs.fi/kulttuuri